

Sprawozdanie z realizacji
„Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Poznańskiego
na lata 2016 - 2019”
za okres 2016 - 2017.

Poznań, 2017 rok

„Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2016 – 2019” został opracowany celem realizacji zapisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustawa wprowadza obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym, jak i gminnym.

Zarząd Powiatu w Poznaniu sporządził powiatowy program opieki nad zabytkami, który po uzyskaniu opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyjęła Rada Powiatu w Poznaniu uchwałą Nr XVI/214/V/2016 z dnia 27 kwietnia 2016 roku.

W celu monitorowania programu, powołany został Zespół ds. monitorowania „Programu opieki nad zabytkami powiatu poznańskiego na lata 2016 - 2019”, w następującym składzie:

1. Starosta Poznański - Przewodniczący Zespołu,
2. Wicestarosta Poznański - Wiceprzewodniczący Zespołu,
3. Przewodniczący Komisji Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki,
4. Przewodniczący Komisji Oświaty i Wychowania,
5. Dyrektor Wydziału Tworzenia i Realizacji Projektów,
6. Dyrektor Wydziału Inwestycji i Remontów,
7. Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa,
8. Dyrektor Wydziału Gospodarowania Mieniem,
9. Dyrektor Wydziału Promocji i Aktywności Społecznej,
10. Powiatowy Konserwator Zabytków,
11. Zastępca Powiatowego Konserwatora Zabytków- Sekretarz Zespołu,
12. Pracownik Wydziału Promocji i Aktywności Społecznej, zatrudniony na stanowisku ds. kultury i ochrony dóbr kultury,
13. Pracownik na stanowisku ds. Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego

Ostatnie spotkanie Zespołu ds. monitorowania „Programu opieki nad zabytkami powiatu poznańskiego na lata 2016-2019” odbyło się 27 listopada 2017 roku.

W „Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2016 – 2019” wyznaczono kierunki działań dla realizacji programu, wyszczególniając obszary, projekty i zadania. Niniejsze sprawozdanie obejmuje lata 2016 – 2019 i obrazuje stan realizacji poszczególnych działań w w/w okresie:

I.¹ Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach zabytkowych nieruchomych będących własnością powiatu; zabezpieczenie i utrzymanie tych obiektów oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystanie z nich w sposób zapewniający trwale zachowanie ich wartości. Zapewnienie warunków do naukowego badania i dokumentowania obiektów zabytkowych.

Zadanie 1.1. Przeprowadzenie koniecznych prac modernizacyjnych w zabytkowych zabudowaniach pocysterskiego zespołu klasztornego w Owińskach - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych im. Synów Pułku w Owińskach – w latach 2016-2018 planuje się wykonanie zadania pn.: *Rewaloryzacja wnętrza dawnego kompleksu cysterskiego* w budynkach szkoły i internatu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych im. Synów Pułku w Owińskach.

W ramach planowanego zadania, w roku 2016, wykonana została za kwotę 188.000,00 zł, dokumentacja projektowa. Realizację zadania podzielono na dwa etapy:

1. prace związane z przywróceniem pierwotnego wyglądu wybranych pomieszczeń i przystosowanie obiektu do przepisów p.poż. - realizacja planowana na lata 2017-2018, szacowany koszt 10.467.000,00 zł,
2. pozostałe prace modernizacyjne – planowane na kolejne lata.

Na realizację etapu I uzyskano dofinansowanie, w ramach *Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*. Umowa o dofinansowanie zawarta została 4.08.2017 r. Obecnie trwa postępowanie przetargowe, w celu wyłonienia wykonawcy robót budowlanych.

W omawianym okresie wykonane zostały również nw. zadania:

L.p.	Zadanie	Rok	Koszt
1.	Montaż urządzenia na obiekcie (winda w bud. internatu dziewcząt)	2016	299 612,00
2.	Zagospodarowanie terenu wraz z elementami małej architektury głównego wjazdu do Ośrodka i dojazdu do strefy rekreacji	2016	1 025 677,08

Na rok 2017 planowane było zadanie pn.: *Rewaloryzacja zabytkowego ogrodzenia od strony ul. Poznańskiej, ul. Cysterek oraz wspólnoty mieszkaniowej*. Z uwagi na przedłużające się procedury uzyskania zgody ze strony właścicieli sąsiednich działek, zadanie przesunięto na rok 2019.

¹ Numeracja odpowiada sformułowanym zadaniom w „Programie Opieki Nad Zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2016 – 2019”

W ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w dniu 4 sierpnia 2017 r. została podpisana umowa o dofinansowanie projektu pn. **„Rewaloryzacja wnętrz dawnego kompleksu cysterskiego w Owińskach”**. Wartość projektu określona we wniosku o dofinansowanie to 10.401.368,96 zł, z czego 8.841.163,61 zł stanowi dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Aktualnie trwa postępowanie przetargowe na wykonanie prac budowlanych, za które odpowiedzialny jest Wydział Inwestycji i Remontów Starostwa Powiatowego w Poznaniu.

Zakres rzeczowy projektu pn. „Rewaloryzacja wnętrz dawnego kompleksu cysterskiego w Owińskach” obejmuje poprawę standardu obiektu w zakresie przepisów przeciwpożarowych i technicznobudowlanych, prace konserwatorskie oraz remontowe w przestrzeniach:

- Krużganków, ścian i sklepień,
- Dużego Reflektarza (jadalnia),
- Małego Reflektarza (jadalnia dla najmłodszych),
- Kapitułarza (czytelni)
- Gabinetu Dyrektora,
- Biblioteki
- Pomieszczenia 044 (pracownia komputerowa),
- Fraternali (sala rewalidacji),
- Małej Kaplicy (sala dydaktyczna)
- Kaplicy (Aula),
- Piwnicy (oraz klatki schodowej prowadzącej do piwnicy),
- Klatek schodowych,
- XIX-wiecznej stolarki drzwiowej.

Ponadto zaplanowano prace związane z modernizacją instalacji elektrycznej (zakup i posadowienie agregatu prądotwórczego, montaż energooszczędnego oświetlenia LED) i sanitarnej (w tym montaż systemu wentylacji nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła, wymiana grzejników) oraz zakup wyposażenia obiektu w postaci transporterów schodowych dla osób niepełnosprawnych, kurtyny przesuwnej, regałów jezdnych, sceny modułowej, dotykowych makiet z brązu (prezentujących obiekty zespołu klasztorowego), plany reliefowe wnętrza SOSWDN, a także serwera i sprzętu komputerowego na potrzeby utworzenia strony internetowej promującej inwestycję.

Pomieszczenia objęte projektem zostaną udostępnione dla zwiedzających, w tym dla osób niepełnosprawnych ruchowo (dzięki likwidacji progów w obiekcie oraz zamontowaniu 3 transporterów schodowych) oraz osób niewidomych i niedowidzących. W korytarzach oraz na klatkach schodowych znajdą się dodatkowe oznaczenia dla niepełnosprawnych w formie trójwymiarowych naklejek

posadzkowych („ryflowań”) ułatwiających dotykową orientację w przestrzeni. Dodatkowo schody zostaną podkreślone kolorowymi naklejanymi pasami na 1 stopniu (od góry) oraz na poziomie wzroku. Zaprojektowano także pochwyt balustrad z wklejonym paskiem z tworzywa sztucznego w nasyconym kolorze. Kontrast kolorystyczny ma ułatwić identyfikację terenu osobom niedowidzącym. Ponadto przewidziano odpowiednie oznaczenia tyflograficzne (np. wypustki układające się w słowa w alfabecie Braille’a) przed kolejnymi pomieszczeniami w budynku A.

Zadanie 1.2 Przeprowadzenie koniecznych prac remontowych i modernizacyjnych w zabytkowych zabudowaniach zespołu dworsko-folwarczno-parkowego, mieszczących się z Zespole Szkół im. J. i Wł. Zamoyskich w Rokietnicy. W roku 2016 planowane jest zadanie pn.: *Przebudowa budynku administracyjnego Zespołu Szkół w Rokietnicy* przy ul. Szamotulskiej 24.

Planowane zadanie wykonane zostało w roku 2016, za kwotę 1.899.820,00 zł. Ponadto wykonano również:

L.p.	Zadanie	Rok	Koszt
1.	Zaprojektowanie i wykonanie instalacji solarnej w oparciu o panele fotowoltaiczne, na potrzeby internatu Zespołu Szkół	2017	135 770,00
2.	Wykonanie siłowni zewnętrznej na terenie Zespołu Szkół	2017	45 313,20

W roku 2017 planowane były zadania pn.:

1. *Zagospodarowanie parku.* W ramach zadania wykonana została inwentaryzacja zieleni z pomiarami dendrologicznymi za kwotę 8.930,00 zł. Z uwagi na trwające uzgodnienia z Zarządem Dróg Powiatowych, w związku z planowaną inwestycją drogową i ewentualnym zmniejszeniem terenu parku, wykonanie dokumentacji przesunięte zostało na rok 2018, a realizacja na rok 2019,
2. *Modernizacja kotłowni.* W ramach zadania wykonana została dokumentacja projektowa za kwotę 10.660,00 zł. Realizację planuje się na rok 2018.

Zadanie 1.3. *Przeprowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych w zabytkowym budynku szkolnym Liceum Ogólnokształcącego obecnie Zespół Szkół w Kórniku.* W roku 2016 planowana jest przebudowa poddasza.

Planowane zadanie wykonane zostało w roku 2016, za kwotę 657.230,00 zł. W roku 2017 wykonano zadanie pn.: *Modernizacja kotłowni*, za kwotę 163.230,00 zł. Obecnie realizowana jest: *Budowa systemu odprowadzenia wód opadowych*, za kwotę 378.000,00 zł, z terminem wykonania do dnia 5.12.2017 r.

Zadanie 1.4. Przeprowadzenie koniecznych prac modernizacyjnych w Szkole w Murowanej Goślinie – W latach 2016-2017 planowane jest wykonanie zadania pn. *Rozbudowa Zespołu Szkół im. gen. Dezyderego Chłapowskiego w Bolechowie*, Szkoła w Murowanej Goślinie, ul. Szkolna 1.

W ramach planowanego zadania, w roku 2016, wykonana została za kwotę 88.560,00 zł, dokumentacja projektowa. Na budowę sali sportowej wraz z zapleczem uzyskano, w dniu 6.10.2017 r., dofinansowanie ze środków z *Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej*. Obecnie trwa postępowanie przetargowe, w celu wyłonienia wykonawcy robót budowlanych. Realizacja planowana na lata 2018-2019, szacowany koszt 12.000.000,00 zł.

Zadanie 1.5. *Modernizacja zabytkowego dworu w Skrzyńkach na potrzeby ośrodka szkoleniowo-konferencyjnego dla powiatu poznańskiego*. Zadanie rozpoczęto w roku 2016. W ramach tego zadania planowane jest wykonanie modernizacji zabytkowego dworu, budynków pomocniczych oraz zagospodarowania terenu na potrzeby ośrodka szkoleniowo-konferencyjnego dla powiatu poznańskiego. Efektem inwestycji ma być obiekt 3-gwiazdkowy z zapleczem rekreacyjnym, gastronomicznym i salami konferencyjnymi. Zadanie realizowane będzie w latach 2017-2018. W roku 2016 planowane jest wykonanie dokumentacji na powyższe przedsięwzięcie.

W roku 2016, w ramach planowanego zadania, wykonany został program funkcjonalno-użytkowy za kwotę 6.150,00 zł, inwentaryzacja obiektu za kwotę 35.670,00 zł oraz koncepcja za kwotę 56.900,00 zł. Obecnie wykonywana jest dokumentacja projektowa, za kwotę 250.000,00 zł, z terminem wykonania do dnia 8.01.2018 r. Złożony został również wniosek o dofinansowanie ze środków *Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*. Realizacja zadania planowana jest na rok 2018, szacowany koszt 7.550.000,00 zł.

Ponadto w omawianym okresie przeprowadzono również prace modernizacyjne w budynkach Starostwa Powiatowego przy ul. Jackowskiego 18 w Poznaniu i ul. Słowackiego 8 w Poznaniu (budynki ujęte w ewidencji konserwatorskiej, w strefie ochrony urbanistycznej miasta):

Budynek przy ul. Jackowskiego 18 w Poznaniu			
1.	Malowanie elewacji	2017	235 900,00
2.	Malowanie klatki schodowej, korytarzy o ogrodzenia	2017	28 420,00
3.	Modernizacja sanitariatów	2017	278 800,00
Budynek przy ul. Słowackiego 8 w Poznaniu			
1.	Modernizacja pomieszczeń piwnicy, parteru i III piętra budynku	2016	97 700,00
2.	System oddymiania klatek schodowych	2017	146 620,00
3.	Modernizacja korytarzy II i III piętra wraz z wentylacją - obecnie trwa realizacja. Zakończenie robót 12.12.2017 r.	2017	1 450 000,00
4.	Wykonanie wiatrołapu z kurtyną powietrza	2017	157 500,00

W odniesieniu do nieruchomości stanowiących zasób dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, będących własnością Skarbu Państwa oraz Powiatu Poznańskiego, Wydział Gospodarowania Mieniem Starostwa Powiatowego w Poznaniu realizuje zadania w zakresie zarządzania i administrowania, których główny celem jest zapewnienie bezpieczeństwa użytkowania a także właściwej eksploatacji nieruchomości.

Przejawia się to między innymi w zapewnianiu dostaw usług zewnętrznych do nieruchomości, a także usług serwisowych przez wyspecjalizowane jednostki dla urządzeń technicznych stałego nadzoru, jak również w sporządzaniu umów o roboty bądź usługi związane z bieżącym utrzymaniem nieruchomości. Komórka organizacyjna wykonuje także zadania polegające na zlecaniu wykonywania kontroli technicznych i okresowych przeglądów nieruchomości oraz urządzeń stanowiących ich wyposażenie techniczne, a w następstwie przeprowadzonych czynności, także na zlecaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych. W przypadku wystąpienia awarii na nieruchomościach, wydział zleca usuwanie nieprawidłowości oraz ich skutków.

Jednocześnie wspomnieć należy, iż Wydział Gospodarowania Mieniem zleca prowadzenie prac porządkowych na działkach wchodzących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, którym gospodaruje Starosta Poznański, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U.2016.2147 ze zm.), stanowiących tereny zabytkowych cmentarzy ewangelickich.

Wykaz nieruchomości stanowiących zasób dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, będących własnością Skarbu Państwa oraz Powiatu Poznańskiego objętych zakresem działalności Wydziału Gospodarowania Mieniem:

1. Skarb Państwa:

L.p.	Gmina	Oznaczenie w ewidencji gruntów
1.	Czerwonak	Obręb: Owińska, dz. nr 191/10
2.	Czerwonak	Obręb: Owińska, dz. nr 191/51
3.	Czerwonak	Obręb: Owińska, dz. nr 191/57
4.	Czerwonak	Obręb: Owińska, dz. nr 191/54
5.	Czerwonak	Obręb: Owińska, dz. nr 191/65
6.	Kleszczewo	Obręb: Bylin, dz. nr 37
7.	Stęszew	Obręb: Stęszew, dz. nr 857/1
8.	Kórnik	Obręb: Bnin, dz. nr 272
9.	Murowana Goślina	Obręb: Trojanowo, dz. nr 94/19

2. Powiat Poznański:

L.p.	Gmina	Oznaczenie w ewidencji gruntów
1.	Miasto Poznań	Obręb: Poznań, dz. nr 35/2 oraz 34/3
2.	Miasto Poznań	Obręb: Poznań, dz. nr 155 oraz 156
3.	Stęszew	Obręb: Skrzynki, dz. nr 130/1, 130/3, 130/15-130/19

II. Udzielanie na wnioszek zainteresowanych podmiotów dotacji celowych na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych z terenu powiatu poznańskiego wpisanych do rejestru zabytków nie będących własnością powiatu poznańskiego, w szczególności obiektów architektury i budownictwa, zabytków ruchomych i zabytków archeologicznych (zadania i kompetencje powiatu w tym zakresie przedstawiono w rozdziale 1.2.2). Zamieszczanie informacji o możliwości ubiegania się o takie dotacje na stronie internetowej powiatu www.powiat.poznan.pl, w internetowym BIP oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Poznaniu. Zasady udzielania dotacji określone zostały w Uchwale Rady Powiatu w Poznaniu nr XXIX/270/IV/2013 z dnia 27 czerwca 2013 r. z budżetu powiatu poznańskiego mogą być udzielane dotacje jeżeli łącznie spełnione są następujące kryteria: obiekt znajduje się na stałe na obszarze powiatu poznańskiego, obiekt wpisany jest do rejestru zabytków, wnioskodawca

posiada tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, ograniczonego prawa rzeczowego, trwałego zarządu albo stosunku zobowiązaniowego. Dotacja może być udzielona osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej mającej tytuł prawny do obiektu. Program prac oraz kosztorys winny być uzgodnione z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków lub z Powiatowym Konserwatorem Zabytków.

Zadanie 2.1. Przyjmowanie przez Kancelarię Starostwa wniosków o dotację zainteresowanych podmiotów. Rozpatrywanie wniosków przez komisję powołaną uchwałą przez Zarząd Powiatu. Przyznawanie dotacji przez Radę Powiatu na wniosek Zarządu Powiatu. Zawieranie umów, rozliczanie dotacji, przekazanie beneficjentom tabliczek informacyjnych „Współfinansowane ze środków Powiatu Poznańskiego”, której lokalizację podmiot dotowany musi uzgodnić z Powiatowym Konserwatorem Zabytków, kontrola wykonania zleconych zadań przez Zarząd Powiatu.

Dotacje z budżetu powiatu poznańskiego, zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, mogą być przyznane na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;

- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

W 2016 roku przekazano dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych z terenu powiatu poznańskiego, wpisanych do rejestru zabytków niebędących własnością powiatu poznańskiego w kwocie **1 191 593,41 zł** siedemnastu podmiotom:

- 12 parafiom,
- Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk,
- Państwu Katarzynie i Zbigniewowi Bekasiak,
- Poznańskiej Hodowli Roślin Sp. z o.o.,
- Państwu Agnieszce i Jackowi Chudzińskim,
- Gminie Mosina.

Zgodnie z podpisywanymi z beneficjentami umowami, płatność następuje w formie refundacji po wykonaniu prac i zatwierdzeniu sprawozdania z ich wykonania.

W związku z powyższym, w 2017 roku przyznano dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych z terenu powiatu poznańskiego, wpisanych do rejestru zabytków niebędących własnością powiatu poznańskiego w kwocie **1 250 000 zł**, czternastu podmiotom:

- 11 parafiom,
- Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk,
- Państwu Katarzynie i Zbigniewowi Bekasiak,
- Państwu Agnieszce i Jackowi Chudzińskim.

Do połowy listopada 2017 roku czterem beneficjentom zatwierdzono Uchwałą Zarządu sprawozdania z realizacji zadań i przekazano **303 744,32 zł**, co stanowi niemal **25%** środków powiatu poznańskiego przeznaczonych na dofinansowywanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych z terenu powiatu poznańskiego.

W latach 2015-2016 największymi beneficjentami byli:

- Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Kórniku - 427 255,00 zł,
- Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk – 310 000 zł,
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła i Matki Bożej Wspomożenia Wiernych Rogalinek – 306 335 zł,

— Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Owińskach – 247 250 zł.

Kościół pw. św. Krzyża w Buku (2016 r.)

przed remontem

po remoncie

Tabela. 1. Dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach przekazane w 2016 roku

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
1.	Parafia pw. św. Kazimierza w Gułtowach	Prace konserwatorskie przy chrzcielnicy z prezbiterium Kościoła pw. św. Kazimierza w Gułtowach. - wykonanie szczegółowej fotograficznej i opisowej inwentaryzacji i dokumentacji stanu zachowania chrzcielnicy, - wstępne oczyszczenie obiektu z kurzu i luźnych zabrudzeń, - zabezpieczenie osypujących się fragmentów polichromii i gruntów, - demontaż chrzcielnicy, zabezpieczenie i przewiezienie jej do pracowni, - wykonanie odkrywek stratygraficznych i przeprowadzenie badań identyfikacyjnych pigmentów i spoiw na obiekcie, - przeprowadzenie prób oczyszczania, - usunięcie przemalowań, - zabezpieczenie odstoniętych polichromii werniksem retuszerskim, - impregnacja wzmacniająca osłabionego drewna roztworami żywic akrylowych, w wypadku mniejszych elementów, przewiezionych do pracowni przez zanurzenie bądź iniekcję, w wypadku elementów większych znajdujących się w kościele przez pędzlowanie lub iniekcję, - uzupełnienie ubytków drewna - flekowanie większych ubytków drewnem tego samego gatunku, w wypadku mniejszych - uzupełnienie ich kitem, - uzupełnienie ubytków gruntów pod złocenia i polichromie, - punktowanie ubytków polichromii, - uzupełnienie bądź rekonstrukcja dekoracji pozłotniczej, - przewiezienie wszystkich elementów do kościoła i ich odpowiedni montaż, - ostateczne scalenie kolorystyczne, - opracowanie powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej.	30 000,00 zł
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Siedlcu	Obraz "NMP Niepokalanej" w bogatej barokowej autentycznej ramie złożonej z IV ćw. XVIII w. - pełna konserwacja wraz z ramą	20 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Tulcach	Konserwacja murów obwodowych oraz drenażu obwodowego Kościoła pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Tulcach. - zabezpieczenie murów i tynków zewnętrznych na obszarze przyziemia i fundamentów usuwając przyczyny ich destrukcji i wietrzenia, prace polegać będą na wzmocnieniu i podklejeniu osłabionych romańskich i historycznych cegieł oraz zapraw spoinowych hydrofilnym preparatem krzemoorganicznym wraz z ich oczyszczeniem i usunięciem wtórnych niewłaściwych zapraw spoinowych i zacierek cementowych oraz cementowo - wapiennych szkodliwych dla zabytku, - odsalanie murów, położenie tynków oraz stabilizacja pęknięć i rozwarstwień muru, uzupełnienie brakujących fragmentów lica w zabytkowych murach materiałami ceramicznymi o walorach optycznych, uzupełnienie ubytków w ceglach zaprawami mineralnymi oraz fugowanie. Położenie tynków z pobiałem, scalenie kolorystyczne uzupełnień. - zaprojektowany drenaż na obwodzie budynku kościoła dodatkowo zabezpieczy fundamenty.	116 745,20 zł
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Chludowie	Wymiana pokrycia dachowego zgodnie z pozwoleniem na budowę nr 2765/15 wydanego przez Starostę Poznańskiego z dnia 9.06.2015 r. Pierwszy etap realizacji. - wymiana pokrycia dachowego z dachówki karpiówki na nową ceramiczną karpiówkę, - naprawa elementów więźby dachowej, - wymiana obróbek blacharskich, rynien rur spustowych na nowe, - wymiana instalacji odgromowej, - montaż siatki zabezpieczającej i żaluzji w prześwitach wieży (sygnaturki) kościoła.	100 000,00 zł
5.	Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk	Zespół zamkowy w Kórniku - Zamek w Kórniku, siedziba główna PAN Biblioteki Kórnickiej Roboty budowlane związane z renowacją elewacji Zamku Kórnickiego wraz z nadzorem inwestorskim i konserwatorskim w zakresie: wykonanie prac remontowych i renowacyjnych murów zewnętrznych - ceglana część elewacji z wyłączeniem wieży. Prace renowacyjno-konserwatorskie obejmują: - lico ceglane, - lico tynkowane, - gzymsy i zdobienia architektoniczne z zapraw na cegle, - detal kamienny - piaskowiec	80 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krośnie	Wykonanie remontu - wymiana podłogi na antresoli od strony zachodniej w XVIII -wiecznym Kościele pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krośnie. - demontaż starej podłogi i podsufitki drewnianej na chórze muzycznym od strony zachodniej - konserwacja i wzmocnienie podłoża konstrukcyjnego, - wzmocnienie desek podłogowych i podsufitki z ewentualnym uwzględnieniem prób, ratowania elementów podłogi i podsufitki od całkowitej wymiany podłogi i poddaniu jej zabiegom konserwatorskim.	40 000,00 zł
7.	Katarzyna i Zbigniew Bekasiak	Remont kominów, instalacji odgromowej i elektrycznej w zabytkowym budynku dworca kolejowego w Puszczykowie. - remont 3 sztuk kominów, - remont istniejącej instalacji odgromowej - wymiana aluminiowego drutu FI 8 na dachu budynku, wymiana przewodów odprowadzających i uziemiających, sprawdzenie i instalacja uziomów pionowych, - remont instalacji elektrycznej - wymiana rozdzielnic elektrycznej, instalacja zabezpieczenia nadmiarowo - prądowego, pomiary, izolacja.	13 300,00 zł
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Owińskach	Renowacja Kościoła pw. św. Mikołaja w Owińskach, dach stolarka, elewacja południowa. -część prac remontowych dachu - impregnacja więźby (odgrzybienie belek i krawężników) ułożenie pokrycia dachu, obróbki blacharskie. - elewacja - prace przygotowawcze (odbicie tynków zewnętrznych, usunięcie zdeintegrowanych spoin z zaprawy, konserwacja murów preparatem do wiązania szkodliwych soli, dezynfekcja murów, naprawa powierzchni murów zabytkowych poprzez wymianę skorodowanych cegieł, uzupełnienia gzymsów, spoin murów. elewacja- strefa cokołowa, tynki renowacyjne na ścianach nakładane ręcznie, warstwy nawierzchniowe nakładane ręcznie na tynk renowacyjny, malowanie tynków zewnętrznych farbą krzemianową.	100 000,00 zł
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina i św. Piotra w Okowach w Konarzewie	Konserwacja i restauracja ołtarza bocznego pw. św. Marcina bpa (bez obrazu głównego - św. Marcina i jego ramy) - Pełna konserwacja i restauracja barokowego ołtarza bocznego p.w. Św. Marcina (XVIII w.) w kościele parafialnym w Konarzewie (za wyjątkiem obrazu Św. Marcina wraz z ramą, które zostały poddane kompleksowym pracom konserwatorskim w roku 2015)	35 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
10.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Buku	Remont budynku kościoła pw. św. Krzyża w Buku - remont zakrystii i szczytu nad zakrystią - remont ław fundamentowych, ścian zewnętrznych, więźby dachowej, oczyszczenie i impregnacje elementów konstrukcyjnych, drewnianych istniejących, remont posadzki, stolarki okiennej i drzwiowej oraz schodów zewnętrznych.	86 262,06 zł
11.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła, Komorniki	Konserwacja polichromii sklepień krużganków w nawie południowej i północnej oraz ściana północna krużganka w Kościele pw. św. Andrzeja Apostoła w Komornikach. - Konserwacja techniczna i estetyczna polichromii sklepień krużganków w nawie południowej i północnej oraz ściana północna krużganka: zdjęcie przemaalowań, wzmocnienie i zabezpieczenie tynków, konserwacja i zabezpieczenie oryginalnej polichromii i poztoty.	50 000,00 zł
12.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Uzarzewie	Restauracja wystroju malarskiego ścian i podłuczy arkad kaplicy Żychlińskich. - restaurowanie przy wystroju malarskim ścian i podłuczy arkad kaplicy Żychlińskich zgodnie z programem prac konserwatora, przywrócenie występowania historycznej kolorystyki.	34 759,65 zł
13.	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.	Rewaloryzacja parku w Nagradowicach cz. 1 - wykonanie nasadzeń roślinnych oraz założenie fragmentu trawnika 2 100 m2 - posadzenie materiału roślinnego - drzewa liściaste 8 szt., krzewy liściaste 12 szt., krzewy żywopłotowe 310 szt., krzewy liściaste 252 szt., drzewa iglaste 30 szt., krzewy iglaste 35 szt. - zastosowanie materiałów innych w postaci: torf 40 worków, paliki, taśma, kora 350 worków, transport kory i roślin, - uprawa podłoża, sadzenie roślin, mulczowanie skupin korą, założenie trawnika.	40 000,00 zł
14.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła i Matki Bożej Wspomożenia Wiernych Rogalinek	Wymiana fundamentów, odtworzenie muru fundamentowego i schodów wraz z odwodnieniem przy Kościele w Rogalinku. -fundamenty żelbetowe wykonywane odcinkowo, -odtworzenie muru fundamentowego - cokołu z kamienia polnego, -odtworzenie schodów wejściowych, - drenaż z odprowadzeniem wód,	202 335,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
		- opaska obwodowa budynku, - prace archeologiczne.	
15.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Kórniku	Niezbędne zabezpieczenia, zachowanie i utrwalanie substancji drewnianej więźby dachowej z równoczesną modernizacją instalacji elektrycznej wraz z zakupem i montażem instalacji przeciwwłamaniowej, przeciwpożarowej i odgromowej. - zabezpieczenie więźby dachowej oraz drewnianych elementów konstrukcji środkami owadobójczymi, - zabezpieczenie więźby dachowej oraz drewnianych elementów konstrukcji środkami przeciwogniowymi, - modernizacja instalacji elektrycznej na więźbie dachowej wg nakazu konserwatora powiatowego, - zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.	179 255,00 zł
16.	Agnieszka i Jacek Chudzińscy	Remont nawierzchni tarasu Dworu we Wronczynie. - skucie warstw betonu, - usunięcie gruzu, - oczyszczenie stropu, - wykonanie warstwy spadkowej, - przygotowanie podłoża pod izolację, - wykonanie izolacji, - wykonanie posadzki betonowej, - wykonanie obróbki blacharskiej, - wykonanie izolacji i uszczelnienia, - wklejanie taśmy uszczelniającej, - reprofilacja płyty czołowej tarasu	53 174,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przekazana kwota dotacji
17.	Gmina Mosina	Budynek dawnej bożnicy przy ul. Niezłomnych 1 w Mosinie Aktualizacja dokumentacji projektowej - adaptacja poddasza na cele muzealne w budynku dawnej synagogi żydowskiej z pocz. XX wieku w Mosinie. - aktualizacja projektu budowlanego, branże: instalacje elektryczne, instalacje sanitarne, architektura i konstrukcje - aktualizacja decyzji zatwierdzającej projekt budowlany i udzielającej pozwolenia na budowę, - aktualizacja pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, - aktualizacja kosztorysu inwestorskiego i przedmiaru robót, - aktualizacja Specyfikacji Technicznej Wykonania i Odbioru Robót.	10 762,50 zł
SUMA WSPARCIA FINANSOWEGO W 2016 ROKU			1 191 593,41 zł

Tabela 2. Dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach przyznane w 2017 roku

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie	Remont kościoła zabezpieczająco-wzmacniający wraz z rewaloryzacją etap I - elewacja północna (kruchta, nawa prezbiterium). - roboty zabezpieczające ściany kościoła (wykonanie i montaż konstrukcji zabezpieczającej ściany zrębowe przy wymianie fundamentów ścian obwodowych i wewnętrznych w kościele oraz rozbiórką), - remont fundamentów: wykonanie prac ziemnych i rozbiórkowych, wykonanie ław i ścian fundamentowych wraz z cokołem, spoinowanie ściany fundamentowej, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, - ściany obwodowe zewnętrzne: montaż podwaliny dębowej, wykonanie prac rozbiórkowych, wzmocnień, oraz montaż elementów konstrukcyjnych bierwion, słupów, lisic, mieczy, wymiana deskowania ścian wraz z elementami wykończeniowymi.	146 600,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Żydowie	Konserwacja i restauracja witraży okrągłych (x2) i triforyjnego z kościoła pw. św. Mikołaja w Żydowie gm. Rokietnica. Pełna konserwacja i restauracja: 1. dokumentacja fotograficzna stanu zachowania, 2. zabezpieczenie okna i jego demontaż, 3. przygotowanie do transportu i przywiezienie witraży do pracowni, 4. wykonanie pól szklenia zabezpieczającego, 5. zamontowanie oszklenia zabezpieczającego, 6. wykonanie i wstawienie nowych ram, 7. rama pojedyncza zapewniająca wymianę powietrza - dylatację pomiędzy witrażem a szybą, 8. utrwalenie spękanych szkiele i odspojonej malatury, 9. konserwacja - zachowująca oryginalną substancję, 10. opracowanie ubytków - analiza porównawcza m.in. na podstawie materiałów ikonograficznych, 11. wypał, 12. zdjęcie starego ołowiu, 13. składanie witraży w nowy profil, 14. kitowanie i uszczelnianie, 15. transport, 16. montaż witraży in situ w nowych ramach, 17. wykonanie dokumentacji konserwatorskiej powykonawczej, 18. komisyjny odbiór.	15 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
3.	Parafia pw. św. Kazimierza w Gułtowach	Prace konserwatorskie przy dwóch rokokowych ławach kolatorskich z prezbiterium Kościoła pw. św. Kazimierza w Gułtowach. 1. Wykonanie opisowej i fotograficznej dokumentacji stanu zachowania i obydwu ław przed konserwacją. 2. Przewiezienie ław do pracowni. 3. Oczyszczenie. 4. W razie możliwości demontaż osłabionych, ruchomych elementów konstrukcji. 5. Usunięcie przemałowań mechaniczne, wspomagane środkami chemicznymi. 6. Zabezpieczenie odsłoniętych polichromii werniksem retuszerskim. 7. Wykonanie impregnacji wzmacniającej drewna zniszczonego przez owady. 8. Uzupełnienie ubytków drewna - flekowanie większych ubytków drewnem tego samego gatunku. 9. Uzupełnienie mniejszych ubytków kitem. W wypadku miejsc narażonych na większe obciążenia nie wyklucza się użycia kitów sporządzonych na bazie żywicy epoksydowej. 10. Zabezpieczenie drewna, a w szczególności fleków preparatem owadobójczym. 11. Ponowny montaż konstrukcji ław. 12. W razie konieczności wykonanie dodatkowych wzmocnień usztywniających ich konstrukcje. 13. Uzupełnienie ubytków zaprawy pod polichromie i złączenia. 14. Punktowanie ubytków polichromii. 15. Zabezpieczenie uzupełnionych polichromii werniksem. 16. W zależności od stanu zachowania lokalne uzupełnienie złotem (lub srebrem) w proszku bądź w płatkach lub całkowita rekonstrukcja złotem (lub srebrem) w płatkach. 17. Ostateczne scalenie kolorystyczne ław. 18. Przewiezienie ław do kościoła. 19. Opracowanie powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej.	28 600,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Tulcach	Konserwacja murów obwodowych kościoła pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Tulcach. Elewacja frontowa wieży - strona zachodnia - wejściowa. 1. Elewacja zachodnia - fragmenty tynkowane - odbicie tynków zewnętrznych z zaprawy wapiennej na ścianach, filarach, pilastrach o powierzchni odbicia do 5 m². Elewacja zachodnia wejściowa, - usunięcie zmuśniętych spoin poziomych do głębokości 25 mm w obrębie spękań murów co najmniej na długość 500 mm poza szczelinę zg. z instrukcją producenta systemu naprawy, - wzmocnienie strukturalne osłabionych cegieł za pomocą smarowania preparatem KSE 300, - przygotowanie podłoża przez gruntowanie 2-krotne preparatem wzmacniającym przyczepność, - wykonanie tynków zewnętrznych zwykłych kat. III z zaprawy wapiennej z tarasem na belkach, słupach i pilastrach, - malowanie tynków zewnętrznych gładkich farbami paroprzepuszczalnymi Keim, - usunięcie starej farby olejnej - opalenie farby z powierzchni metalowych pełnych o pow. ponad 0.5 m². Drzwi wejściowe do kościoła, - dwukrotne malowanie farbą olejną elementów metalowych - powierzchni pełnych szpachlowanych jednokrotnie. 2. Elewacja zachodnia - fragmenty murowane - czyszczenie agregatem para wodną pod ciśnieniem murów, - neutralizacja soli preparatem przeciw solnym poprzez ręczne malowanie podłoża Antisulfat, - dezynfekcja cegły Boramon Altax (30% powierzchni), - wzmocnienie strukturalne osłabionych cegieł za pomocą smarowania preparatem KSE 300 (80% powierzchni), - wykucie starych spoin na murach z cegły zabytkowej - mury gładkie, - spoinowanie murów i sklepień z cegły zabytkowej - mury gładkie, - flekowanie cegieł, - naprawa powierzchni murów zabytkowych, - usunięcie zmuśniętych spoin poziomych do głębokości 25mm w obrębie spękań murów, - naprawa pęknięć w ścianach z cegieł na zaprawie cementowo-wapiennej, polegająca na wykuciu cegieł na całej długości pęknięcia i przemurowaniu cegłą przy użyciu zaprawy cementowej, przy głębokości pęknięcia 1/2 cegły.	35 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Chludowie	Wymiana pokrycia dachowego i inne zgodnie z pozwoleniem Powiatowego Konserwatora Zabytków w kościele pw. Wszystkich Świętych w Chludowie. Drugi etap realizacji: - wymiana pokrycia dachowego z dachówki karpiówki na nową ceramiczną karpiówkę, - naprawa elementów więźby dachowej, - wymiana obróbek blacharskich rynien, rur spustowych na nowe.	15 452,93 zł
6.	Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk	Roboty budowlane związane z renowacją elewacji Zamku w Kórniku wraz z nadzorem inwestorskim i konserwatorskim - wykonanie prac remontowych i renowacyjnych murów zewnętrznych - elewacja frontowa. Wykonanie prac renowacyjnych murów zewnętrznych, wymiana tynków zewnętrznych, konserwacja i rewaloryzacja detalu architektonicznego: - lico tynkowe, - lico ceglane, - gzymsy i zdobienia architektoniczne z zapraw na cegle, - detal kamienny - piaskowiec.	230 000,00 zł
7.	Katarzyna i Zbigniew Bekasiak	Renowacja elewacji zewnętrznej drewnianego budynku byłego dworca kolejowego w Puszczykowie. - oczyszczenie elewacji drewnianej z warstw farb i naleciałości, - uzupełnienie lub wymiana desek, listew, drewnianych elementów ozdobnych, - zagruntowanie drewna i dwukrotne malowanie elewacji drewnianej farbami firmy REMMERS, - oczyszczenie cegły z farby na podmurówce nastawni, - zabezpieczenie oczyszczonego cokołu, - odtworzenie historycznego wyglądu elewacji drzwi, które będą pełniły funkcje estetyczne.	38 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Owińskach	Prace wewnątrz kościoła pw. św. Mikołaja w Owińskach w zakresie renowacji tynków i uzupełnienia posadzek: 1. Tynki - odbicie tynków cementowo-wapiennych na stropach i ścianach, zabezpieczenie okien, wykonanie dezynfekcji i biodegradacji ścian i sufitów, wzmocnienie strukturalne osłabionych tynków, wykonanie tynków zwykłych wewnętrznych na sklepieniach krzyżowych, gotyckich, kopulastych, żaglowych, tynki wewnętrzne zwykłe na podłożach ceramicznych na ścianach płaskich, gruntowanie podłoża preparatem wzmacniającym przyczepność, wyprawa wierzchnia wapienna, malowanie tynków gładkich, rusztowania, wywiezienie gruzu. 2. Posadzka (część robót) - rozebranie posadzki, rozbiórka elementów konstrukcji betonowych, oczyszczenie i ułożenie płytek z rozbiórki, odgrzybianie posadzek, podkłady z ubitych materiałów sypkich na podłożu gruntowym, część prac (ok. 15%) dotyczących ułożenia posadzki z płyt ceramicznych 40x40 na podsypce piaskowej.	147 250,00 zł
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina i św. Piotra w Okowach w Konarzewie	Osuszenie zawilgoconych pomieszczeń piwnicznych kościoła parafialnego w Konarzewie. 1. Naprawa zawilgoconych pomieszczeń piwnicznych od zewnątrz: a) Skucie płyt betonowych. Wykop w gruncie. b) Przygotowanie podłoża, spoinowanie ścian. c) Wykonanie izolacji pionowej na ścianach murowanych. d) Wykonanie drenażu z studni, połączeń i instalacja pompy. e) Zasypanie wykopu z zagęszczeniem. f) Zasypanie drenażu kamieniem płukanym, wykonanie warstwy filtracyjnej przy ścianie z kamienia płukanego. 2. Wykonanie izolacji części stropu: a) Usunięcie warstw na stropie, przygotowanie podłoża. b) Skucie tynku powyżej istniejącego poziomu przy ścianach kościoła. c) Wyrównanie stropu zaprawą. d) Betonowanie włazu po byłym zsypie na węgiel. e) Wykonanie wyoblenia z betonu na styku stropu ze ścianami kościoła. f) Wykonanie izolacji. g) Zabezpieczenie izolacji warstwą filtracyjną. h) Zasypanie stropu piaskiem z zagęszczeniem. i) Ułożenie kamienia płukanego na warstwie geowłókniny. j) Wywóz gruzu i odpadów.	36 997,07 zł

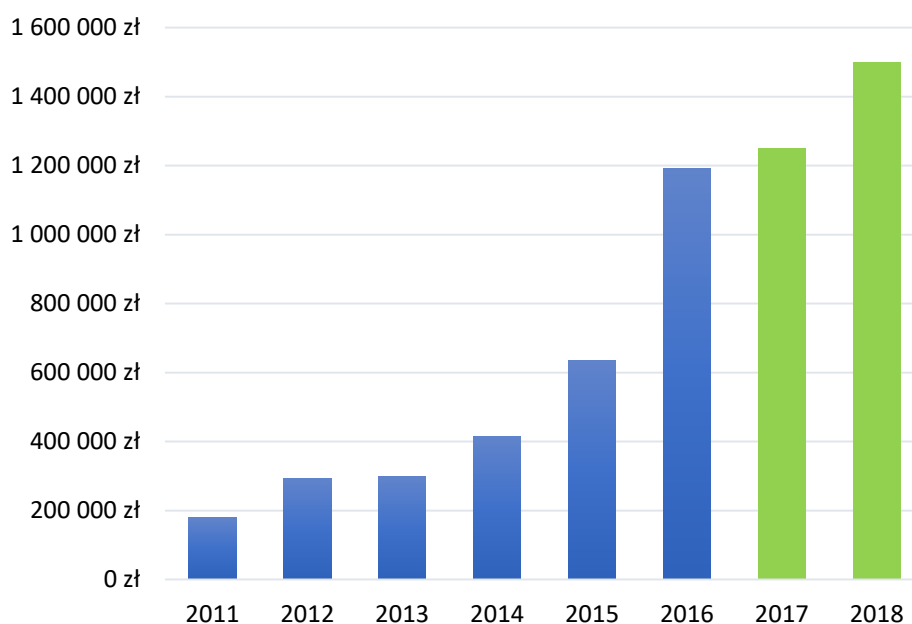
Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
		k) Tynkowanie ścian w części przy cokołowej. l) Malowanie cokołu.	
10.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła, Komorniki	Konserwacja polichromii sklepienia w nawie głównej w Kościele pw. św. Andrzeja Ap. w Komornikach. Konserwacja techniczna i estetyczna polichromii sklepienia w nawie głównej: zdjęcie przemalowań, wzmocnienie i zabezpieczenie tynków, konserwacja i zabezpieczenie oryginalnej polichromii i pozłoty.	45 000,00 zł
11.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła i Matki Bożej Wspomożenia Wiernych Rogalinek	Remont i wymiana drewnianych elementów konstrukcji kościoła. - rozebranie odeskowania ścian zewnętrznych, - naprawa konstrukcji ścian zewnętrznych z częściową wymianą elementów, - wykonanie odeskowania ścian zewnętrznych, - impregnacja drewnianych elementów.	104 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
12.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Kórniku	Odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych wraz z zakupem i montażem instalacji odgromowej oraz remont części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania przybudówki południowej budynku kościoła parafialnego. - wymiana pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi, - montaż instalacji odgromowej, - wymiana drewnianych elementów konstrukcyjnych stropu i więźby, - remont pomieszczenia pod belkami stropowymi, - remont pomieszczenia nad zakrystią, - rusztowania, - roboty elektryczne, - wymiana stolarki okiennej, - renowacja drzwi.	248 000,00 zł
13.	Agnieszka i Jacek Chudziński	Remont uszkodzonej elewacji wraz z naprawą tarasu Dworu we Wronczynie. - demontaż i wykonanie nowych drzwi tarasowych, - reprofilacja ubytków gzymsu i części tympanonu nad tarasem, - naprawa uszkodzonych w murze cegieł, części ściany, przy gzymsie tympanonu, - zbiecie tynku w miejscach zawilgoconych i odspojonych, - oczyszczenie cegły i spoin ze zwiędniętej zaprawy, - przygotowanie podłoża w systemie tynków renowacyjnych, - wykonanie posadzki z płytek z kamienia granit młotkowany na tarasie, - wykonanie balustrady tarasu ze stali kształtowej, - montaż balustrady tarasu, - wykonanie i montaż obróbek blacharskich z tytan cynku.	34 000,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Zakres prac	Przyznana kwota dotacji
14.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi i św. Jakuba Apostoła w Lusowie	Remont dachu i wymiana dachówki nad główną nawą i zakrystią kościoła w Lusowie: - zdjęcie starej dachówki karpiówki nad nawą główną oraz zakrystią - usunięcie starych rynien oraz rur spustowych, - rozebranie obróbek murów ogniowych, okapów i kołnierzy gzymsów z blachy, - usunięcie ołacenia, - wymiana lub naprawa uszkodzonych części więźby dachowej (belki górne, krokwie), - ołacenie połaci dachowych nowymi łatami, - założenie nowej dachówki karpiówki, - założenie nowych rur i rynien.	120 000,00 zł
SUMA WSPARCIA FINANSOWEGO W 2017 ROKU			1 250 000,00 zł

*Kwoty przyznanych dotacji **kolorem zielonym** oznaczają, iż beneficjent rozliczył się z realizacji zadania, złożone sprawozdanie zostało zatwierdzone Uchwałą Zarządu, a kwota przekazana beneficjentowi

Co roku powiat poznański zwiększa kwoty wydatkowane na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych z terenu powiatu poznańskiego, wpisanych do rejestru zabytków nie będących własnością powiatu poznańskiego (ryc.1). W 2016 roku rozdysponowano **1 191 593,41 zł**, w 2017 roku planowaną kwotę wydatkowania zwiększono do **1 250 000 zł**, natomiast w 2018 roku planuje się przeznaczyć na ten cel **1 500 000 zł**.

Ryc. 1. Wysokość wydatkowanych środków powiatu poznańskiego na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach w latach 2011-2016 oraz planowane kwoty do rozdysponowania w latach 2017-2018

III. Ustanawianie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków społecznych opiekunów zabytków; prowadzenie listy społecznych opiekunów zabytków; wydawanie osobom fizycznym legitymacji społecznego opiekuna zabytków; wydawanie zaświadczeń osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym pełniącym funkcję społecznego opiekuna zabytków; cofanie ustanowienia społecznych opiekunów zabytków. Zgodnie z art. 102 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami społecznym opiekunem zabytków może być osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, niekarana, posiadająca wiedzę w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Funkcję społecznego opiekuna zabytków może sprawować też osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej. Zadaniem społecznych opiekunów zabytków jest podejmowanie działań związanych z zachowaniem wartości zabytków i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie, upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz współdziałanie w tym zakresie ze Starostwem oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zadanie 3.1. Ścisła współpraca z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w przedmiotowej sprawie.

W 2016 r. zarządzeniem nr 24/2016 Starosty Poznańskiego z dnia 9.08.2016 r., zgodnie z oczekiwaniami społecznymi, zmieniono wzór legitymacji, która jest przyznawana społecznym opiekunom zabytków. Nowa legitymacja posiada wymiary wysokość– 103 mm, szerokość – 74 mm, kształt legitymacji: książeczka, okładka: kolor granatowy, karton z herbem Powiatu Poznańskiego, środek: na białym papierze wg poniższego wzoru.

Legitymacja nr Społecznego Opiekuna Zabytków (zdjęcie) imię nazwisko miejsce zamieszkania	Społeczny opiekun zabytków jest uprawniony do pouczenia osób naruszających przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 104 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) podpis z podaniem imienia i nazwiska, a także stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania legitymacji Poznań,..... (data wydania legitymacji)
--	--

W latach 2016-2017 nie wpłynął żaden wniosek w sprawie ustanowienia społecznego opiekuna zabytków.

Ustawowy wymóg prowadzenia listy społecznych opiekunów zabytków jest realizowany poprzez utworzenie rejestru o nazwie „Lista społecznych opiekunów zabytków” w elektronicznym systemie obiegu dokumentów Starostwa Powiatowego FINN. Informacja o prowadzeniu ww rejestru jest zamieszczona na stronie BIP powiatu poznańskiego w zakładce rejestry publiczne z adnotacją „nie podlega publikacji w BIP”.

IV. Wydawanie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków decyzji o zabezpieczeniu obiektów zabytkowych zagrożonych zniszczeniem lub uszkodzeniem w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia lub - o ile usunięcie zagrożenia nie jest możliwe - wyłączenie tych obiektów na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy, na terenie której położony jest ten obiekt.

Zadanie 4.1. Ścisła współpraca z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w przedmiotowej sprawie.

W latach 2016-2017 nie zostały wydane decyzje o zabezpieczeniu obiektów zabytkowych zagrożonych zniszczeniem lub uszkodzeniem.

V. Wspieranie na wniosek zainteresowanych gmin podjętych przez nie inicjatyw tworzenia parków kulturowych.

Zadanie 5.1. Wspieranie inicjatywy grupy gmin utworzenia Cysterskiego Parku Kulturowego Owińska - Radojewo;

Zadanie 5.2. Wspieranie inicjatywy utworzenia Kórnicko – Zaniemysko - Rogalińskiego Parku Kulturowego.

W latach 2016-2017 (podobnie jak w poprzednich) nie wpłynął żaden wniosek w przedmiotowej sprawie. Wydaje się, iż gminy nie są zainteresowane wprowadzeniem takiej formy ochrony.

VI. Wspieranie na wniosek zainteresowanych stron inicjatyw społecznych w sprawie wystąpienia do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie ustanawiania Pomników Historii.

Zadanie 6.1. Wspieranie inicjatywy społecznej w sprawie wystąpienia do ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o uznanie zespołu rezydencjonalnego w Rogalinie za Pomnik Historii.

W omawianym okresie nie odnotowano inicjatyw społecznych w tej kwestii. W roku 2017 została wszczęta przez Narodowy Instytut Dziedzictwa procedura zmierzająca do uznania za Pomnik Historii Zespołu Pałacowo – Parkowego w Rogalinie (gm. Mosina).

VII. Umieszczanie przez Starostę w uzgodnieniu z Powiatowym Konserwatorem Zabytków lub właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na obiekcie zabytkowym nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków znaku informującego o tym, iż obiekt ten podlega ochronie.

Zadanie 7.1. Umieszczanie, w uzgodnieniu z Powiatowym Konserwatorem Zabytków lub właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na wniosek właściciela zabytku, znaku informującego o tym, iż obiekt ten podlega ochronie, zamówienie stosownych znaków, umieszczenie ich na wyznaczonych obiektach.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, umieszczanie znaku informującego o tym, iż obiekt podlega ochronie odbywa się na wniosek właściciela zabytku i w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W omawianym okresie sprawozdawczym wydano 12 decyzji na umieszczenie tabliczek informujących o statusie ochrony. W 2017 r. zakupiono większą ilość tabliczek informujących w celu rozszerzenia programu oznakowywania obiektów zabytkowych.

VIII. Współpraca na wniosek zainteresowanych stron w zakresie utrzymania istniejących i wytyczanie nowych szlaków kulturowych.

Zadanie 8.1. Współpraca z Urzędem Marszałkowskim oraz poszczególnymi gminami w zakresie oznakowania szlaków i tras turystycznych:

- uzupełnienie oznaczenia istniejących szlaków

W zakresie współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz poszczególnymi gminami dotyczącej oznakowania szlaków i tras turystycznych - uzupełnienie oznaczenia istniejących szlaków, nie wymagało dotacji, gdyż nie wpłynął stosowny wniosek w latach 2016-2017.

IX. Wdrożenie kompleksowego produktu turystycznego powiatu.

Zadanie 9.1. Na podstawie opracowanej inwentaryzacji przygotowanie kompleksowej oferty turystycznej;

Przygotowanie kompleksowej oferty turystycznej odbywa się we współpracy z Poznańską Lokalną Organizacją Turystyczną. Poprzez współpracę powiatu poznańskiego z Poznańską Lokalną Organizacją Turystyczną był Tour Salon czyli Targi Regionów i Produktów Turystycznych, na którym PLOT był jednym z oficjalnych partnerów wydarzenia. Podczas targów Tour Salon w Poznaniu powiat poznański prezentuje stanowisko informacyjne.

Obecnie trwają przygotowania bazy związanej z lokalami gastronomicznymi oraz bazy związanej z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną na terenie powiatu poznańskiego.

Zadanie 9.2. Promocja przygotowanej oferty, pozyskanie instytucji do dystrybucji oferty.

W 2015 roku wykreowano produkt turystyczny powiatu poznańskiego, jakim jest Przewodnik po Powiecie Poznańskim, będący uporządkowanym zbiorem informacji o atrakcjach turystycznych powiatu poznańskiego, który jest wydawany podczas wydarzeń mających miejsce w powiecie. W 2017 roku został wydany kolejny produkt turystyczny – Przewodnik po Powiecie Rodzinie, który przedstawia określone trasy wycieczkowe. Trwają prace przygotowawcze wydania kolejnych przewodników: Przewodnik Aktywnie, Smakowicie i Kulturalnie.

Wyżej wymienione produkty obejmują różnorodne wydarzenia, miejsca na rzecz mieszkańców powiatu oraz dla turystów w celu zachęcenia do spędzania czasu w powiecie poznańskim oraz poznawaniu miejsc zabytkowych.

Wdrożenie tak różnorodnych produktów turystycznych ma na celu popularyzację atrakcji turystyczno – rekreacyjnych jak również wydarzeń sportowych, kulturalnych, edukacyjnych, z promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej w powiecie poznańskim.

X. Wspieranie na wniosek zainteresowanych podmiotów przedsięwzięć samorządów gminnych związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej.

Zadanie 10.1. Wspieranie podejmowanego przez gminy zagospodarowania miejsc atrakcyjnych turystycznie, m. in. szlaków kulturowych, ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, przystani żeglarskich, przepraw promowych itp.

Podmioty zajmujące się turystyką, działające na terenie powiatu poznańskiego przesyłają informacje, zapowiedzi lub relacje, które za pośrednictwem Wydziału Promocji i Aktywności Społecznej są umieszczane oraz aktualizowane na stronie internetowej www.powiat.poznan.pl. Są one także relacjonowane w Prasowej, Radiowej i Telewizyjnej Powiatowej17.

Wsparcie promocyjne powiatu poznańskiego oraz rozwoju rynku turystycznego w tym regionie odbywa się także poprzez współpracę z Poznańską Lokalną Organizacją Turystyczną. Jednym z owoców współpracy powiatu poznańskiego z Poznańską Lokalną Organizacją Turystyczną (PLOT) był Tour Salon czyli Targi Regionów i Produktów Turystycznych, na którym PLOT był jednym z oficjalnych partnerów wydarzenia. Na Tour Salon wystawiały się stowarzyszenia, izby i organizacje turystyczne z Polski oraz wiele podmiotów z zagranicy. Poprzez współpracę z PLOT planowane są kolejne projekty w celu promocji powiatu poznańskiego. Jednym z nich jest Certyfikacja Rekomendowanej Atrakcji

Turystycznej Powiatu Poznańskiego. Uroczyste wręczenie Certyfikacji planowane jest podczas Tour Salon w lutym 2018 r. Wiosną 2018 r. planowany jest też projekt *Questy Akcja Trampek i Tenisówka na tropie skarbu, Akcja Spaceru po gminach wokół Poznania* oraz *Akcja Na tropie legend wokół Poznania*, które zachęcą mieszkańców powiatu poznańskiego i turystów do spędzenia czasu w powiecie oraz poznawaniu miejsc zabytkowych.

XI. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki. Kierunki, formy i zasady współpracy określa uchwalany corocznie Roczny program współpracy powiatu poznańskiego z organizacjami pozarządowymi. Jako zadania priorytetowe przyjmuje się tu m. in. zadania z zakresu edukacji, kultury i sztuki, kultury fizycznej i turystyki, pomocy społecznej oraz ochrony i promocji zdrowia.

Zadanie 11.1. Współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorach edukacji oraz kultury i sztuki w zakresie:

- upowszechniania kultury ze szczególnym nastawieniem na dzieci i młodzież z powiatu poznańskiego,
- organizacji imprez mających znaczenie dla rozwoju kultury i integracji społeczności powiatu poznańskiego,
- wycieczek edukacyjnych dla uczniów szkół z terenu powiatu poznańskiego.
- wspierania działań edukacyjnych integrujących dzieci i młodzież z terenu powiatu poznańskiego (np. konkursy, programy edukacyjne).

W marcu 2017 roku Rada Powiatu w Poznaniu uchwałą Nr XXVI/362/V/2017 wyraziła zgodę na przystąpienie Powiatu Poznańskiego do Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich w charakterze członka wspierającego. Celem współpracy jest poszerzenie ochrony dziedzictwa cysterskiego na terenie powiatu oraz wymienienie poglądów oraz doświadczeń w tej materii pomiędzy członkami stowarzyszenia. Powiat Poznański jest na etapie podpisywania porozumienia ze Stowarzyszeniem Gmin Cysterskich.

Tabela 3. Lista zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe w 2016 roku, wspieranych przez powiat poznański w obszarze **kultury i sztuki związane z zabytkami**

Lp.	Oferent	Tytuł zadania	Kwota dotacji
KULTURA I SZTUKA (zadania związane z zabytkami)			
1.	Stowarzyszenie "Gloria in Musica"	"Podpoznańskie dwory i pałace ożywione muzyką"	10 000,00 zł

Lp.	Oferent	Tytuł zadania	Kwota dotacji
	ul. Chwiałkowskiego 3/4 61-543 Poznań		
2.	Uniwersytet Luboński Trzeciego Wieku ul. Jana III Sobieskiego 97 62-030 Luboń	Z okazji 1050 rocznicy chrztu Polski odwiedzamy zabytki polskiej kultury wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO	5 000,00 zł
3.	Fundacja Obywatelska "Czas Jaszczurów" ul. gen. Maczka 5/8 60-651 Poznań	Wizyta królewska w Biedrusku	6 000,00 zł

Tabela 4. Lista zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe w **2017** roku, wspieranych przez powiat poznański w obszarze **kultury i sztuki związane z zabytkami**

Lp.	Oferent	Tytuł zadania	Kwota dotacji
KULTURA I SZTUKA (zadania związane z zabytkami)			
1.	Uniwersytet Luboński Trzeciego Wieku ul. Jana III Sobieskiego 97 62-030 Luboń	Odwiedzamy zabytki polskiej kultury wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO	7 000,00 zł
2.	Stowarzyszenie "Gloria in Musica" ul. Chwiałkowskiego 3/4 61-543 Poznań	Podpoznańskie dwory i pałace ożywione muzyką	16 000,00 zł
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Sobocie ul. Poznańska 9 Sobota 62-090 Rokietnica	1517-2017 Dzieje kościoła w Sobocie - publikacja	5 000,00 zł

Zadanie 11.2. Współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze kultury fizycznej i turystyki w zakresie:

- Upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki ze szczególnym nastawieniem na dzieci i młodzież z powiatu poznańskiego.
- Organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych o zasięgu powiatowym.
- Organizacja przygotowań i uczestnictwa młodzieży reprezentującej powiat poznański w imprezach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych.

Tabela 5. Lista zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe w **2016** roku, wspieranych przez powiat poznański w obszarze **turystyki związane z zabytkami**

Lp.	Oferent	Tytuł zadania	Kwota dotacji
TURYSTYKA (zadania związane z zabytkami)			
1.	Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział Luboń ul. Żabikowska 60 62-030 Luboń	Z Okazji 1050 Rocznicy Chrztu Państwa Polskiego Odwiedzamy Miejsca Pamięci Narodowej Naszych Przodków Na Szlaku Piaستowski	1 500,00 zł
2.	Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział Luboń ul. Żabikowska 60 62-030 Luboń	Z Okazji 1050 Rocznicy Chrztu Państwa Polskiego Odwiedzamy Miejsca Pamięci Narodowej Naszych Przodków. Wycieczka dla dzieci i młodzieży do Gniezna.	900,00 zł
3.	Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział Luboń ul. Żabikowska 60 62-030 Luboń	Z Okazji 1050 Rocznicy Chrztu Państwa Polskiego Odwiedzamy Miejsca Pamięci Narodowej Naszych Przodków. Wycieczka dla dzieci i młodzieży do Warszawy.	3 500,00 zł

Zadanie 11.3. Współpraca z organizacjami ekologicznymi, realizującymi programy służące ochronie przyrody i edukacji ekologicznej w zakresie wymiany informacji i konsultowania projektów aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska oraz edukacji ekologicznej w zakresie m. in. ochrony środowiska i ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

W latach 2016-2017 nie podejmowano takiej współpracy.

XII. Upowszechnianie wiedzy o zabytkach, zasobach kulturowych i przyrodniczych powiatu oraz jego walorach turystycznych.

Zadanie 12.1. Wspieranie wydawania niekomercyjnych niskonakładowych wydawnictw (drukowanych: przewodników, albumów, widokówek, folderów itp. lub wykorzystujących inne techniki zapisu, np. płyty CD) popularyzujących wiedzę o zabytkach, zasobach kulturowych i przyrodniczych powiatu oraz jego walorach turystycznych, współpraca z organizacjami działającymi na rzecz promocji regionu w tym zakresie.

W 2017 roku:

- a) Publikacja „1517-2017 Dzieje kościoła w Sobocie” – W roku 2017 powiat poznański dofinansowuje publikację pn. 1517-2017 Dzieje kościoła w Sobocie dotyczącą bogatego materiału źródłowego zgromadzonego przez parafię w celu upamiętnienia i popularyzacji wiedzy historycznej na temat tego cennego historycznie i sakralnie obiektu. Dofinansowanie zostało przyznane w kwocie 5 000,00 zł.

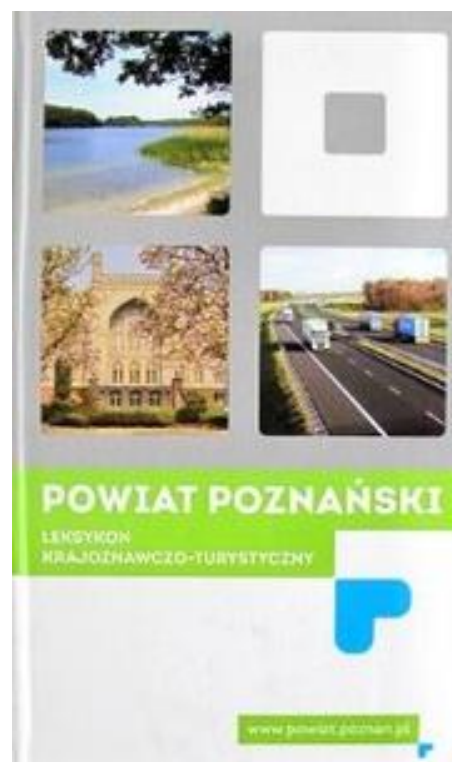
Zadanie 12.2. Wydawanie map, przewodników, leksykonów, kronik itp. popularyzujących wiedzę o zabytkach, zasobach kulturowych i przyrodniczych powiatu oraz o jego walorach turystycznych.

Powiat poznański – Przewodnik

Powiat Poznański Rodzinnie – przewodnik

Powiat Poznański – leksykon krajoznawczo-turystyczny (nadal wydawany podczas wydarzeń promocyjnych)

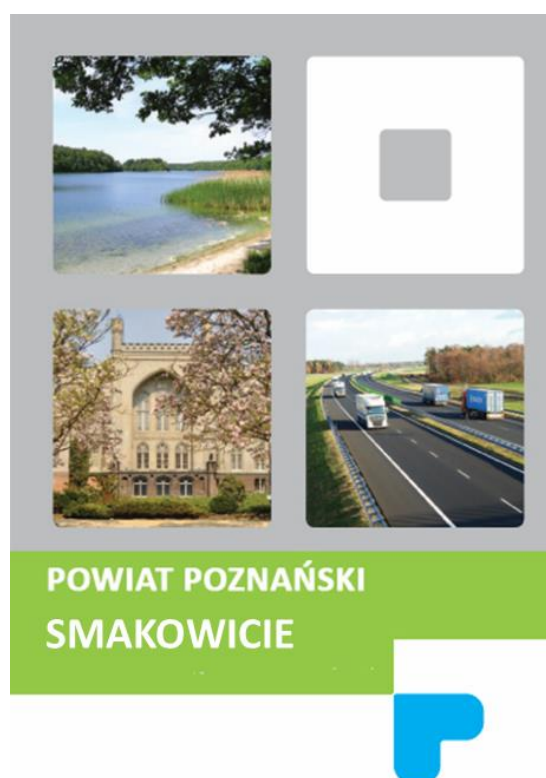
Mapa turystyczna powiatu poznańskiego

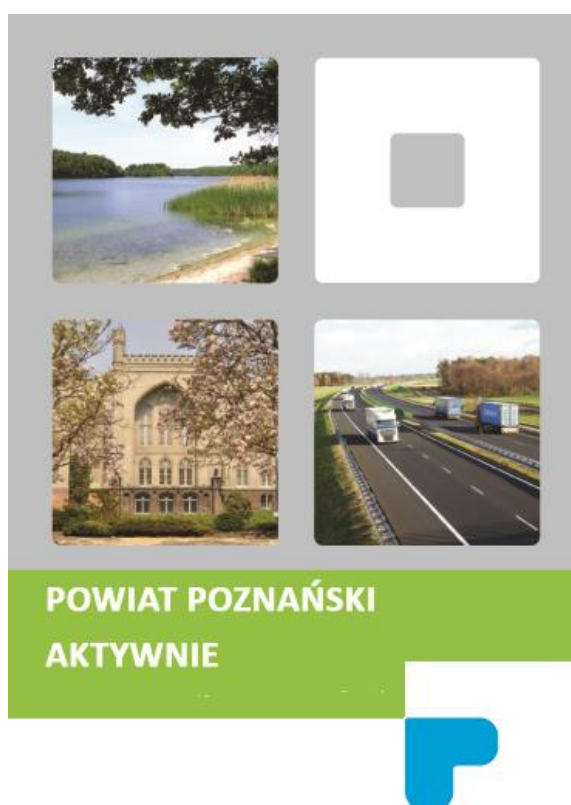
Kronika Powiatu Poznańskiego – wydanie 2016

*Kronika Powiatu Poznańskiego – wydanie 2017
(wkrótce)*

Powiat Poznański Smakowicie (wkrótce)

Powiat Poznański Aktywnie (wkrótce)

Powiat Poznański Kulturalnie (wkrótce)

Atrakcje turystyczne – Okolice Poznania, wydany przy współpracy z PLOT-em

Kubki i podstawki promujące Perły Powiatu Poznańskiego

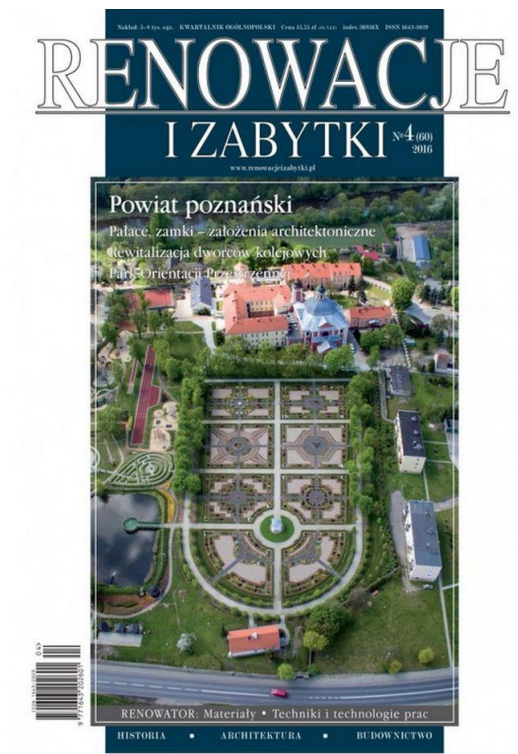
Atrakcje Powiatu Poznańskiego – gra memory

Perły Powiatu Poznańskiego – gra planszowa

W 2016 r.

- Powiat Poznański współfinansował numer 4/2016 ogólnopolskiego kwartalnika „Renowacje i Zabytki”, które wydanie w całości poświęcone zostało powiatowi poznańskiemu tj. historii, renowacji i adaptacji obiektów oraz miejsc zabytkowych znajdujących się na terenie Powiatu, zilustrowane fotografiami oraz realizacją 30 min. amatorskiego filmu promującego powiat zamieszczonego w internecie na stronie: <http://powiat.poznan.pl> oraz <http://www.renowacjeizabytki.pl>.

Renowacje i zabytki – Powiat Poznański

film promujący zabytki z terenu powiatu na stronie: <http://powiat.poznan.pl/renowacje-i-zabytki-o-powiecie/> <http://www.renowacjeizabytki.pl/aktualnosci/page/3>

Zadanie 12.3. Współpraca z mediami mająca na celu zakorzenianie wiedzy wskazywanej niniejszym Programem, a także wzmacnianie poczucia tożsamości terytorialnej, kulturowej i społecznej jako jednego z filarów wszechstronnego rozwoju powiatu poznańskiego. Kontynuacja projektu „Powiatowa 17”, którego celem jest promocja powiatu poznańskiego i jego gmin, ukazywanie działalności samorządu lokalnego m.in. jego osiągnięć oraz planów inwestycji i rozwoju.

W latach 2016-2017 projekt „Powiatowa 17.” jest kontynuowany i rozwijany o kolejne środki masowego przekazu. W omawianych latach kontynuowano emisję Telewizyjnej Powiatowej17. w programie TVP3 Poznań, w 2016 roku raz w tygodniu 12-minutowy odcinek, natomiast w 2017 roku program emitowany jest w środy i piątki przed Teleskopem (każdy odcinek po 6 minut). Ponadto od 2017 roku w każdy piątek na antenie Radio Poznań można usłyszeć Radiowy Atlas Powiatowej17. (Radiowa Powiatowa17.), w którym gminy prezentują swoją infrastrukturę sportowo-rekreacyjną oraz atrakcje turystyczne. O tym, co dzieje się w powiecie można również przeczytać na łamach Głosu Wielkopolskiego, gdzie w ostatni piątek miesiąca wydawany jest dodatek pt. Prasowa Powiatowa17. Informacji z powiatu poznańskiego dostarcza mieszkańcom także Telewizja STK.

Celem cyklu programów jest promocja powiatu poznańskiego i jego gmin. Magazyn telewizyjny ukazuje działalność samorządu lokalnego, jego osiągnięcia, plany inwestycji i rozwoju, wydarzenia społeczne i kulturalne oraz komunikaty i relacje z wydarzeń mających miejsce w całym powiecie poznańskim, buduje relacje z mieszkańcami i partnerami oraz kreuje pozytywny wizerunek powiatu poznańskiego, zarówno w środowisku lokalnym jak i na zewnątrz.

Tabela 6. Podsumowanie liczby tematów i czas trwania emitowanych programów w latach 2016-2017

Powiatowa17.		
Środek przekazu	Liczba tematów	Czas trwania emisji
Prasowa Powiatowa17.	84	nie dotyczy
Radiowa Powiatowa 17.	139	5 godzin 55 minut 51 sekund
Telewizyjna Powiatowa17.	553	18 godzin 8 minut 36 sekund
Telewizja STK	346	125 godzin 18 minut 22 sekundy

Tabela 7. Tematy Telewizyjnej Powiatowej17. według kategorii

Telewizyjna Powiatowa17.		
Podsumowanie		
Etykiety wierszy	Liczba tematów	Czas mowy o danej dziedzinie
Bezpieczeństwo	35	1:09:12
Edukacja	31	1:14:42
Inwestycje	78	2:05:08
Kultura i sztuka	106	4:00:54
Ochrona i promocja zdrowia	13	0:24:36
Pomoc społeczna	29	1:12:12
Promocja i informacja	35	0:31:29
Przedsiębiorczość i biznes	11	0:22:50
Sport i rekreacja	126	4:19:56
Turystyka	17	0:33:50
Uroczystości	3	0:05:36
Współpraca międzynarodowa	3	0:05:28
Zabytki	19	0:35:12
Inne	46	1:27:31
Suma końcowa	552	18:08:36

Przykładowe artykuły na temat zabytków w Prasowej Powiatowej17.

- marzec 2017

Więcej pieniędzy na zabytki

W powiecie poznańskim do rejestru zabytków wpisanych jest blisko 550 obiektów architektury i budownictwa, zespołów parkowych i cmentarzy a także ponad 50 stanowisk archeologicznych. W tym roku na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach powiat przeznaczył rekordową kwotę – 1 mln 250 tys. zł. Wsparcie otrzyma piętnaście obiektów.

– Każdy obiekt i jego konserwacja są inne i mają swoją specyfikę – wskazuje na konserwatorskie wyzwania Wiesław Biegański – Powiatowy Konserwator Zabytków.

– Kościołom: p.w. Św. Michała Archanioła w Rogalinie oraz p.w. Św. Mikołaja w Owieńskach dofinansowanie pozwoli na kontynuowanie prac konserwatorskich rozpoczętych w latach ubiegłych – dodaje.

Dotacje przyznano także parafiom, które rozpoczynają gruntowne prace, wymagające kontynuacji w kolejnych latach. – Kościółek p.w. św. Jadwigi i św. Jakuba Większego w Lusowie czy kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie przez dłuższy czas omijały większe

Zamek w Kórniku jest wspierany przez powiat

remonty. Teraz to się zmienia – wskazuje Wiesław Biegański.

Dofinansowanie otrzymała także Polska Akademia Nauk na kontynuowanie prac związanych z estetyzacją elewacji i zabezpieczeniem murów przy kórnickim zamku. Ten obiekt nieraz był już beneficjentem powiatowych dotacji. – W poprzednich latach powiat dofinansował remont mostu nad fosą, który wymagał tych prac ze względu na zagrożenie katastrofą budowlaną. Natomiast prace związane z elewacją sprawią, iż będzie prawdziwą perłą powiatu po-

znańskiego. Efekt prac konserwatorskich wykonywanych na przestrzeni kilku lat widać szczególnie w Owieńskach. Prace wykonane w tamtejszych kościołach: p.w. św. Jana Chrzciciela oraz p.w. św. Mikołaja sprawiły, że Owieńska zmieniają się na naszych oczach stając się wizytówką powiatu – podkreśla Powiatowy Konserwator Zabytków. Spektrum prac jest coraz szersze. To nie tylko kościoły, ale także dworki, budynek byłego dworca czy zespoły parkowe. Informacje na www.powiat.poznan.pl

Anna Jaworska

Na wakacje tylko do powiatu

Czy w powiecie poznańskim można spędzić udane wakacje? Tak! Warto do nas przyjechać i to nawet na dłuższy urlop. Nasz region potrafi zachwycić bogactwem przyrody, pięknymi lasami i wielką liczbą jezior. Nie brakuje u nas też zabytków.

Rozpoczęły się wakacje. To czas, gdy wszyscy pakują walizki i ruszają w Polskę. W tych wakacyjnych wędrowaniach warto zwrócić uwagę na powiat poznański. – Jesteśmy drugim, co do wielkości powiatem w Polsce. Wyższymi się bogactwami walorów krajoznawczych i turystycznych. Mamy Wielkopolski Park Narodowy, trzy parki krajoznawcze, rezerwy i pomniki przyrody, parki-arboreta w Korniku i Zielonce. Nie brakuje u nas również zabytków. Te najstarsze sięgają czasów rzymskich. W naszych gminach są placówki muzealne – wylizca Jan Grabkowski, starostwa powiatowa.

O tym, że powiat poznański ma wiele do zaoferowania turystom, przekonuje również Eugeniusz Jacek, prezes i założyciel Kola PTTK Łazki przy Spółdzielni Mieszkaniowej w Swarzędzu. – Kornik czy Rogalin mają już swoją markę i są jedynymi z najchętniej odwiedzanych miejsc w całej Wielkopolsce. Atrakcji w naszym regionie jest jednak zdecydowanie więcej. Tutaj każde miasteczko coś dla

bo zwiedzanie tego miejsca może być doskonałą lekcją historii – twierdzi Eugeniusz Jacek. Miłośnikom historii warto tylko przypomnieć, że w powiecie jest ok. 500 obiektów uznanych za zabytki. Najstarszy ród wód mają kościoły w Murwanie Górze, Owiniakach i Tulcach, które powstały jeszcze w XIII wieku.

Historię powiatu można doskonale poznać, decydując się na piesze lub rowerowe wędrowki. Najlepiej to zrobić, wzbijając się w Pierścień Rowerowy dookoła Poznania. Ten wyjątkowy szlak powstał w 2001 roku i prowadzi przez gminy powia-

tu poznańskiego, z niewielkim odstępkiem na terenie powiatu gnieźnieńskiego w Dąbrowie Kościelnej oraz samego miasta Poznania w Klektru. Jego łączna długość to około 160 km. – Te trasy można przejechać przez kilka dni. Baza wypadową najlepiej mieć w Korniku lub Zielonce. W powiecie nie brakuje też innych szlaków, dla osób preferujących piesze wycieczki. Te najpiękniejsze leżą na terenie Puszczy Zielonki lub zabaczają o Wielkopolski Park Narodowy – zapewnia Eugeniusz Jacek.

Powiat to nie tylko zabytki i szlaki, ale też przepiękne jeziora i kąpieliska, jak m.in. te w

Biażewku, Jarosławcu, Korniku, Kamniku, Lusowie, Pobiedziskach czy Niepruszewie. – Jezioro Niepruszewskie, które leży na terenie gmin Dopiewo i Buk, to wręcz idealne miejsce dla wczasowiczów. Można tam rozbić namiot czy przyjechać z przyczepą kempingową. Są tam wręcz wymarzone warunki do wędkowania – zachwala Eugeniusz Jacek. Swoich wielbicieli ma kąpielisko Głiminki w Mosinie. – To jedno z najpiękniejszych miejsc do kąpania się w całej Wielkopolsce, położone w okolicach Wielkopolskiego Parku Narodowego. Plaża jest niemal w centrum miasta. Każdego lata przyciąga do nas setki, jeśli nie tysiące turystów. I to nie tylko z Mosiny – mówi Waldemar Osaruch, kierownik Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Walory przyrodnicze i historyczne, dogodne położenie i dobra komunikacja sprzyjają rozwojowi turystyki na terenie powiatu poznańskiego. – Istotną rolę odgrywa także infrastruktura turystyczna dostosowana do oczekiwań i potrzeb osób mających różnorodne zainteresowania, potrzebujących różnych form odpoczynku, będących w różnym wieku i dysponujących różnorodnymi środkami finansowymi. Obecnie bazy noclegowej rośnie jest tutaj sieć restauracji, zapiekarni, oferujących kuchnię regionalną oraz egzotyczną. Tworzone są ośrodki aktywnej rekreacji i odnowy biologicznej typu spa. Istnieją tu tereny do uprawiania hokeja, gry w golfa, liczne szlaki turystyczne od niezmierzonych wieków roma-

rowych po szlaki dla zmotoryzowanych – czytamy w wydawnictwie pt. „Powiat Poznański leży kon krajoznawczo-turystyczny” pod redakcją Włodzisława Łękiego.

Blisko 200 tysięcy turystów odwiedza rocznie Zamek w Korniku, Pałac w Rogalinie i Muzeum Rolnictwa w Swarzędzu

Dla osób chcących lepiej poznać nasz region powstały także inne pozycje książkowe, takie jak „Powiat Poznański rodzinie” oraz „Powiat Poznański przewodnik”. Do atrakcji turystycznych nawiązują też gry „Perły Turystyczne Powiatu” oraz „Memory”. Iną drogą polega na układaniu w pary kart, na których znajdują się najciekawsze miejsca w powiecie. „Perły Powiatu Poznańskiego” to z kolei gra planszowa, w której zadaniem graczy jest odnalezienie i odwiedzenie najpiękniejszych miejsc w regionie. Obejmuje ona ponad 100 kart, na których znajdują się najciekawsze miejsca w powiecie. A jest ich naprawdę sporo i warto się nimi zainteresować.

Tomasz Sikorski
Złoty Młodek

To miejsce pachnie historią

W 1806 roku klasztor cysterski w Owiniakach odwiedził Napoleon Bonaparte. Wizyta ta miała wymiar sensacyjno-kryminalny, bo jak głosiła legenda i literatura, to właśnie wtedy próbowano dokonać zamachu na cesarza.

Można o tym przeczytać m.in. w powieści „Kolebka” Waldemara Łysiaka. Ciekawych historii związanych z cysterskim kompleksem w Owiniakach, że znacznie więcej, co sprawnie, że nawiązuje do historii zamczyska, które w tym miejscu na mapie swoich wędrowców. Powiat poznański robi zresztą bardzo dużo, aby ten kompleks był coraz atrakcyjniejszy. Ostatnio na renowację wchodzi dawny kompleks cysterski, w których obecnie znajduje się Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych, przyznano z unijnej dotacji blisko 9 mln zł.

– Łącznie w teren ośrodka i dawnego klasztoru zaangażujemy 25 mln zł. Projekt obejmuje prace konserwatorskie oraz remontowe, a także poprawę standardów obiektu. 7 mieszkań na

wa elewacji i naprawiono dach. Po wyremontowaniu dziedzińca kompleks prezentuje się pięknie. Wraz z Parkiem Orientacji Przestrzennej jest to wyjątkowo urokliwe miejsce – mówi o Leszek Gólczyński, proboszcz parafii w Owiniakach.

Obecnie tu panuje prawdziwa ośrodek. Powiat poznański robi zresztą bardzo dużo, aby ten kompleks był coraz atrakcyjniejszy. Ostatnio na renowację wchodzi dawny kompleks cysterski, w których obecnie znajduje się Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych, przyznano z unijnej dotacji blisko 9 mln zł.

– Łącznie w teren ośrodka i dawnego klasztoru zaangażujemy 25 mln zł. Projekt obejmuje prace konserwatorskie oraz remontowe, a także poprawę standardów obiektu. 7 mieszkań na

domo jednak, że ok. 1594 roku w klasztorze przebywało 15 zakonników i 15 nowicjuszek.

Kim byli cystersi? To – cytując Wikipedię – katolicki zakon monastyczny reformowany, posługujący się regułą benedyktynską. Założony w 1098 roku przez św. Roberta z Molesme, pierwszego opata z Cîteaux we Francji. Do Polski cystersi przybyli w połowie XII wieku. Cystersi noszą biały habit z czarnym szkaplerzem, przepasany płócianym pasem, dlatego nazywani są czasem białymi mnichami. Zakon wydal około 850 świętych i błogosławionych. Opactwa i klasztory cysterskie były w średniowieczu ważnymi ośrodkami

rym pod Warty, który prowadził z klasztoru do Puszczy Zielonki, zamurowanej cysterskiej czy też o krzyżu cudownym i łaskami słynącym. Z cudów i licznych uzdrowień znana była także jedna z cysterek – Wszystkie te legendy zebrali i spisał nasz mieszkaniec Tadeusz Piszczek. Mam w posiadaniu jego własnoręcznie zrobioną księgę, stanowiącą w pewnym sensie historię Owiniak i najbliższych okolic – mówi o. Leszek Gólczyński.

Cysterki w Owiniakach były do 1835 roku, kiedy to dokonano kasacji zakonu i przeniesiono je do klasztoru w Olszku. Trzy lata później w budynkach klasztoru powstał szpital psychiatryczny. Po rozpoczęciu drugiej wojny światowej go zlikwidowano. Przebywało w nim wtedy ponad tysiąc chorych. Dorosłych rozstrzelano, a dzieci przewieziono do Fortu VII w Poznaniu, gdzie zostały zagazowane. To najczarniejsza karta w historii kompleksu klasztorowego w Owiniakach. Obecnie w tych murach mieści się wspomniany już Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych.

Pocysterki jest także kościół św. Mikołaja. – Zbudowano go w XVI wieku. W tym roku miało dokładnie 500 lat od jego powstania. To niewielki kościół renesansowy z elementami barokowymi. Kiedyś był to kościół parafialny, a obecnie czynny. Wkrótce będzie remontowany. Chcemy go uatrakcyjnić jako zabytek. W jego surowych

palacu rodziny von Treskow w Owiniakach, – 9 września planujemy już 12. edycję tej imprezy. Chcemy w ten sposób zainteresować mieszkańców gminy kulturą średniowiecza. Staramy się, aby uczestnicy pikniku mogli na własne oczy zobaczyć, jak żyli i pracowali ludzie w tamtych zamierzchłych czasach. Mamu pokazy wikliniarstwa, kowalstwa, ostatnio był też sokolnik. Prezentujemy różne rzemiosła – mówi komendantka ludzka ZHP Czerwona Tatiana Kędziora.

Od kiedy harcerze interesują się kulturą średniowiecza? – Cysterki uznawali podobne wartości co my. Cechowały ich pracowitość, kreatywność i nowatorstwo. Zainteresowanie naszym piknikiem jest coraz większe. Wielu ludzi interesuje się historią. A u nas mogą wziąć udział w zawodach huczników czy też zobaczyć machiny obojętne. Chcemy, żeby każdy znalazł coś dla siebie – dodaje Tatiana Kędziora. Ostatnio piknik był połączony z koncertem R. i A. Czerwona

Cysterki z Owiniak na potaż

Cysterki utrzymywały się m.in. z wytwarzania potażu. Substancja ta, wykorzystywana m.in. w przemyśle ceramicznym, w farbiarstwie, w piwowarstwie, służyła także jako spulchniacz do pierników. Obecnie pierników na potażu, można spróbować podczas imprezy pod nazwą „Piknik Cysterski – Konwencjonalna” Potaż – zanieczyszczona substancja węglanu potasu, rozpущa się w wodzie, jest częścią popiołu pochodzącego ze spalania węgla drzewnego. Oto przepis na pierniki z potażem z Owiniak

- 1 litr miodu
- kieliszek czystego spirytusu
- trochę pomarańczowej skórki
- trochę przesianego cynamonu, anyżu, parę goździków, wanilii, gałki muskatlowa
- pięć ziarenek pieprzu białego
- półtora litra mąki żytniej sprężonej
- niepełna łyżka potażu w proszku
- bakalie (orechy, włoskie, laskowe, pistacje, rodzynki, morele)
- biała i ciemna czekolada

Do 1 litra miodu wlać kieliszek czystego spirytusu, wymieszać i zmazać wolno szumowiny. Dodać po wyszumowaniu trochę pomarańczowej skórki zmieszanej

W zakresie upowszechniania wiedzy o zabytkach podjęto następujące działania jak:

A. Realizacja projektu pn. **„Rewaloryzacja wnętrza dawnego kompleksu cysterskiego w Owińskach”**, w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, pozwoli na realizację Programu rozwoju kulturalno-turystycznego SOSW, w oparciu o cztery filary (koordynacja przez Wydział Tworzenia i Realizacji Inwestycji):

- **Szlak Cysterski**

- Utworzenie ekspozycji głównej „Klasztor Cysterek w Owińskach” – tablice oraz multimedialne narzędzia pokazujące przeznaczenie poszczególnych pomieszczeń klasztoru wraz z ich historią.
- „Spotkania cysterskie” – otwarte wydarzenia – festyny rodzinne przybliżające kulturę i życie klasztorów cysterskich (smakowanie potraw, wykonywanie i oglądanie wyrobów, koncerty, prelekcje, itp.).

- **Tyfloturystyka**

- Promocja i rozwój „Muzeum Tyflogicznego” - profesjonalna akcja promocyjna Muzeum Tyflogicznego.
- Działania związane z edukacją prowadzone na miejscu, w Muzeum Tyflogicznym – budowanie wrażliwości społecznej na potrzeby osób z dysfunkcjami wzroku.

- **Organizacja wydarzeń kulturalnych**

- Organizacja wystaw prac artystycznych i przedstawień przygotowanych przez uczniów i absolwentów SOSWDN;
- Organizacja koncertów zespołów muzycznych i chórów;
- Wykorzystanie pomieszczeń obiektu przy organizacji wydarzeń kulturalnych odbywających się we wsi Owińska.

- **Edukacja kulturalna i poszerzanie czytelnictwa**

- Poszerzenie dostępu mieszkańców do zbiorów bibliotecznych biblioteki SOSW.

W ramach tego projektu zaplanowano również opracowanie oraz dystrybucję dwujęzycznego folderu promocyjnego, w którym inwestycja zostanie opisana oraz zaznaczona na mapie Szlaku Cysterskiego. Foldery promocyjne zostaną dostarczone do gmin partnerskich i organizacji, zajmujących się tematyką Szlaku Cysterskiego.

- B.** Organizacja dla uczniów szkół z terenu powiatu poznańskiego corocznego konkursu wiedzy ekologicznej „Kochajmy nasze małe ojczyzny”. Pytania testowe na poszczególnych etapach konkursu (etap szkolny, powiatowy) dotyczą przede wszystkim zagadnień ochrony i elementów środowiska oraz procesów w nim zachodzących, walorów przyrodniczych powiatu i regionu, ważnych postaci i wydarzeń historycznych związanych z regionem oraz obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie powiatu poznańskiego. Uczniowie uczestniczący w konkursie corocznie wykazują się wysokim poziomem wiedzy w zakresie ww zagadnień.
- C.** W sferze problematyki związanej z ochroną archeologicznego i architektonicznego dziedzictwa kulturowego:
- przygotowano prezentacje/wystąpienia:
 - „Dziedzictwo archeologiczne gminy Pobiedziska” na zaproszenie Szkolnego Koła Miłośników Pobiedzisk w związku z trzecią częścią projektu Erasmus+ „Learning about our countries - we are united in Europe”, której tematem była: Historia naszych krajów, wydarzenia historyczne i miejsca o znaczeniu historycznym,
 - „Problematyka archeologicznych badań nieinwazyjnych w ujęciu konserwatorskim” w ramach konferencji przygotowanej przez Uniwersytet Wrocławski pn. „Metody geofizyczne w archeologii polskiej 2016”,
 - „Dziedzictwo archeologiczne Półwyspu Szyja w Bninie” w ramach regionalnej konferencji popularnonaukowej pn. „Półwysep „Szyja” zapomniany skarb” zorganizowanej w związku z inauguracją Kórnickich Dni Nauki,
 - „Cele praktyczne i konserwatorskie metody zarządzania dziedzictwem archeologicznym” w ramach ogólnopolskiej konferencji podjętej na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu pn. „Dziedzictwo we współczesnym świecie”,
 - „Zarys stanu badań archeologicznych nad rozpoznaniem założeń urbanistycznych miast powiatu poznańskiego” w ramach sesji naukowej pn.: „Archeologia dawnego osadnictwa Wielkopolski” zorganizowanej z inicjatywy Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przy współpracy z Muzeum Archeologicznym w Poznaniu oraz Oddziałem Wielkopolskim Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich,
 - „Formułowanie zasad ochrony stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków w kontekście planowania przestrzennego” oraz „Refleksja nad możliwościami wykorzystania nieinwazyjnych metod badawczych w praktyce konserwatorskiej na przykładzie projektu digitalizacji dziedzictwa archeologicznego powiatu poznańskiego” w związku ze szkoleniem dla inspektorów ds. archeologii Wojewódzkich

Urzędów Ochrony Zabytków zorganizowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie.

- prezentacja Powiatu Poznańskiego w kontekście ochrony dziedzictwa narodowego na przykładzie klasztornej grupy parkowej Cysterek w Owińskach (gm. Czerwonak), drewnianych kościołów oraz spektakularnego inżynierskiego zadania translokacji zabytkowej bramy zespołu kościoła w Wirach (gm. Komorniki), na Europejskim Kongresie Informacji Renowacyjnej w Krakowie

oraz

- artykuł, pt. „Przypadkowe znaleziska dwóch siekier brązowych na terenie powiatu poznańskiego” publikowanego w „Wielkopolskim Biuletynie Konserwatorskim” tom VII/2017

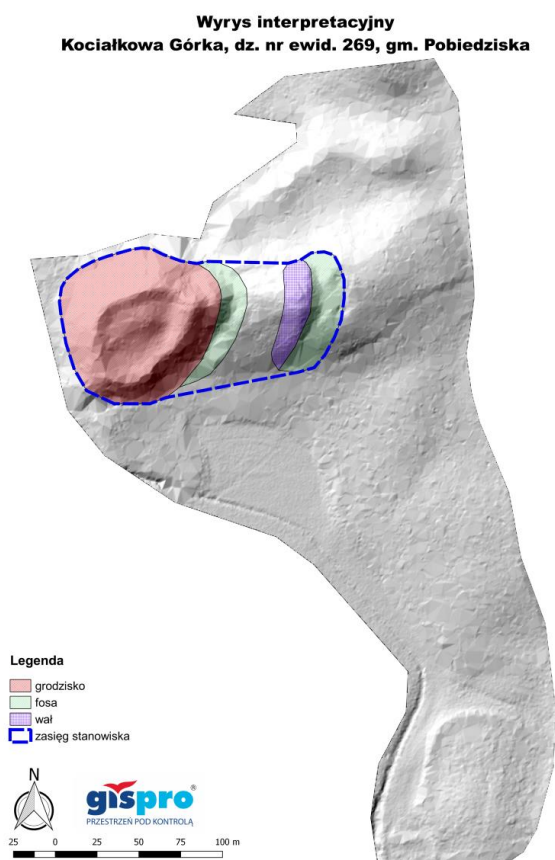
- w 2017 r. w ramach ogólnopolskiego konkursu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbane” zgłoszono w kategorii A - Utrwalenie wartości zabytkowej obiektu: Pałac w Rogalinie oraz wystawiono opinię rekomendującą w kategorii specjalnej - Właściwe użytkowanie i stała opieka nad zabytkiem: zabytkowy park w Kleszczewie wpisany do rejestru zabytków; Pałac w Rogalinie w zgłoszonej kategorii otrzymał wyróżnienie,
- od 2014 r. Powiat Poznański realizuje dwa projekty w całości finansowane z własnego budżetu:
 1. rozpoznanie stopnia zachowania historycznych więźb dachowych w zabytkach architektury powiatu poznańskiego, w ramach którego zrealizowano:

ROK	OBIEKTY
2016	Buk (m. Buk), kościół filialny p.w. św. Krzyża (cementarny), Chludowo (gm. Suchy Las), kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych, Długa Goślina (gm. Murowana Goślina), kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny, Gutkowy (gm. Kostrzyn Wlkp.), kościół parafialny p.w. św. Kazimierza, Komorniki (gm. Komorniki), d. organistówka, Konarzewo (gm. Dopiewo), kościół p.w. św. Marcina, Konarzewo (gm. Dopiewo), pałac, Kostrzyn Wlkp. (m. Kostrzyn Wlkp.), kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła, Lusowo (gm. Tarnowo Podgórne), kościół parafialny p.w. śś. Jadwigi i Jakuba, Murowana Goślina (m. Murowana Goślina), kościół filialny p.w. św. Ducha, Murowana Goślina (m. Murowana Goślina), kościół parafialny p.w. św. Jakuba Ap., Pobiedziska (m. Pobiedziska), kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, Radzewo (gm. Kórnik), dwór, Rogalin (gm. Mosina), pałac, Rogalinec (gm. Mosina), kościół parafialny p.w. św. Michała, Siedlec (gm. Kostrzyn Wlkp.), pałac, Sobota (gm. Rokietnica), kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, Swarzędz (m. Swarzędz), kościół parafialny p.w. św. Marcina, Tomice (gm. Stęszew), kościół parafialny p.w. św. Barbary, Wierzenica (gm. Swarzędz), kościół parafialny p.w. św. Mikołaja.
2017	Kicin (gm. Czerwonak), kościół parafialny p.w. św. Józefa, Kleszczewo (gm. Kleszczewo), kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych, Czerlejno (gm. Kostrzyn), kościół parafialny p.w. NMP Wniebowziętej, Siekierki Wielkie (gm. Kostrzyn), kościół parafialny p.w. św. Jadwigi, Krosno (gm. Mosina), kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, Łódź (gm. Stęszew), kościół p.w. św. Jadwigi, Uzarszewo (gm. Stęszew), kościół parafialny p.w. św. Michała Arch., Niepruszewo (gm. Buk), kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca, Krerowo (gm. Kleszczewo), kościół parafialny p.w. Jana Chrzciciela, Stęszew (m. Stęszew), kościół parafialny p.w. św. Trójcy, Siedlec (gm. Kostrzyn), kościół

	parafialny p.w. św. Mikołaja, Ceradz Kościelny (gm. Tarnowo Podgórne), kościół parafialny p.w. Stanisława Biskupa, Tarnowo Podgórne (gm. Tarnowo Podgórne), kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych, Gułtowy (gm. Kostrzyn), pałac, Owińska (gm. Czerwonak), pałac.
--	---

2. projekt digitalizacji dziedzictwa archeologicznego Powiatu Poznańskiego - wykonanie inwentaryzacji wybranych grodzisk z terenu Powiatu Poznańskiego za pomocą metod nieinwazyjnych, lotniczego skaningu laserowego (w oparciu o dane ISOK) i/lub skaningu naziemnego, opracowanie i analiza, w ramach którego zrealizowano:

ROK	OBIEKTY
2016	grodzisko w m. Kociałkowa Górka , dz. nr ewid. 269, gm. Pobiedziska, powiat poznański, woj. wielkopolskie, AZP 52-31/6
2017	grodzisko w m. Dąbrówka , dz. nr ewid. 110, gm. Dopiewo, powiat poznański, woj. wielkopolskie, AZP 53-26/206,

Sprawozdanie opracowała: Agnieszka Krawczewska